

В.Богуславська,
доктор наук з фізичного виховання та спорту,
доцент кафедри теорії і методики спорту
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

І. Губар,
аспірант кафедри теорії і методики спорту
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

V. Bohuslavska,
Doctor of Science in Physical Education and Sports,
Associate Professor of the Department of Sports
Theory and Methodology
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi
State Pedagogical University

I. Hubar,
graduate student of the Department
of Sports Theory and Methodology
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi
State Pedagogical University

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ У ТЕОРЕТИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ ПЛАВЦІВ 8-10 РОКІВ

GENDER FEATURES OF THE APPLICATION OF INTERACTIVE EDUCATIONAL TOOLS IN THEORETICAL TRAINING OF SWIMMERS 8-10 YEARS OLD

***Анотація.** В статті представлено результати дослідження впливу інтерактивних засобів теоретичної підготовки на теоретичну підготовленість хлопців та дівчат 8-10 років, що займаються плаванням на етапі початкової підготовки. Встановлено відсутність вірогідної різниці між показниками теоретичної підготовленості юних плавців чоловічої і жіночої статі.*

***Ключові слова:** гендерні особливості, теоретична підготовка, інтерактивні засоби, плавання.*

***Abstract.** The article presents the results of a study of the influence of interactive means of theoretical training on the theoretical preparedness of boys and girls aged 8-10, engaged in swimming at the stage of initial training. It was established that there is no probable difference between the indicators of theoretical preparedness of young male and female swimmers.*

***Key words:** gender features, theoretical training, interactive tools, swimming.*

На сьогоднішній день, теоретична підготовка є невід'ємною складовою підготовки спортсменів. Вона є своєрідною базою для всіх інших сторін підготовки, що має на меті озброєння спортсмена спеціальними знаннями для успішної тренувальної та змагальної діяльності [1, 2, 5, 8, 9]. Існує чимало робіт присвячених теоретичній підготовці спортсменів [3, 4, 6, 7, 10].

Разом з тим, в науковій літературі не висвітлено питання можливостей застосування інтерактивних засобів теоретичної підготовки плавців на етапі попередньої базової підготовки з урахуванням їх гендерних особливостей. Тому це питання потребує подальшого вивчення.

Мета нашої роботи полягала у встановленні гендерних відмінностей використання інтерактивних засобів теоретичної підготовки із застосуванням ігрового методу навчання у теоретичній підготовці плавців 8-10 років.

Методи дослідження:

- методи теоретичного рівня дослідження: використано аналіз, порівняння, індукцію, дедукцію, систематизацію та узагальнення даних наукової і методичної літератури й контенту інтернету, спрямовані на виявлення проблем та суперечностей, пов'язаних із теоретичною підготовкою в плаванні та інтеграцією новітніх наукових досягнень у систему підготовки спортсменів;

- методи емпіричного рівня дослідження: соціологічне опитування у вигляді анкетування застосовано для встановлення актуальних проблем теоретичної підготовки в плаванні; аналіз документальних матеріалів – для визначення структури та змісту теоретичної підготовки в плаванні; педагогічне спостереження – для здійснення аналізу організації навчально-тренувального процесу з теоретичної підготовки спортсменів; педагогічний експеримент спрямовано на перевірку ефективності авторських інтерактивних засобів теоретичної підготовки щодо впливу на рівень теоретичної підготовленості спортсменів; педагогічне тестування застосовано для встановлення рівня теоретичної підготовленості спортсменів;

- методи математичної статистики використано для здійснення аналізу емпіричних даних дослідження.

Досліджувався вплив інтерактивних засобів теоретичної із застосуванням ігрового методу підготовки на теоретичну підготовленість плавців 8-10 років. Загальна кількість досліджуваних спортсменів становила 20 осіб, з них 10 дівчат та 10 хлопців.

Проведене нами опитування тренерів-викладачів та кваліфікованих спортсменів-плавців, шляхом анкетування, дозволило нам виокремити найбільш значимі розділи знань та теми за даними розділами для етапу початкової підготовки в плаванні.

для вікової групи спортсменів 8-10 років фахівцями було обрано 7 розділів знань та 15 тем за даними розділами.

Таким чином, за розділом знань «Історія розвитку плавання» було обрано три теми: «Історичні аспекти розвитку плавання в Україні та світі», «Плавання на Іграх Олімпіад», «Видатні спортсмени та тренери з плавання».

За розділом знань «Безпека життєдіяльності та правила поведінки на воді», також було обрано три теми: «Правила поведінки на воді», «Техніка безпеки та дії у критичних ситуаціях» та «Характеристика травм у плавців. Причини виникнення та профілактика».

Розділ «Гуманітарні знання у підготовці плавців» представлений двома темами: «Спортивна термінологія» та «Олімпійська освіта».

Розділ «Режим харчування і гігієна плавця» налічує теми: «Особливості харчування юних спортсменів», «Режим пиття. Вітаміни і мінерали у раціоні спортсменів» та «Гігієна, загартовування, режим харчування».

Розділ знань «Зміст спортивної підготовки в плаванні» представлений однією темою: «Формування знань про техніку виду спорту».

Водночас розділ знань: «Змагальна діяльність у плаванні» також представлений однією темою: «Правила, організація і проведення змагань з плавання».

За розділом знань: «Матеріально-технічне забезпечення підготовки плавців» обрано дві теми: «Спортивний інвентар. Правила збереження та експлуатації», «Вимоги до місць проведення занять та змагань».

Таким чином, враховуючи отримані результати опитування кваліфікованих плавців та тренерів-викладачів, було встановлено нагальну потребу у застосуванні інноваційних інтерактивних засобів теоретичної підготовки плавців на етапі початкової підготовки, що будуть включати комп'ютерні ігри. Застосування комп'ютерних ігор саме на етапі початкової підготовки буде сприяти формуванню зацікавленості і інтересу у плавців щодо вивчення теоретичних аспектів підготовки спортсменів у плаванні.

Так, серед опитаних тренерів віддали перевагу застосуванню комп'ютерних ігор як засобу теоретичної підготовки є 88,23 % опитаних, а серед кваліфікованих спортсменів визнали їх доцільність – 87,49 %.

Таким чином, результати проведеного опитування дозволили розробити та реалізувати програму формувального експерименту із залученням плавців на етапі початкової підготовки.

Для юних спортсменів було запропоновано п'ятнадцять комп'ютерних ігор за зазначеними вище темами, застосування яких відбувалося згідно з алгоритмом, що містив послідовні кроки:

- 1) попереднє проведення бесіди (розповіді) зі спортсменами за темою навчально-тренувального заняття;
- 2) ознайомлення спортсменів зі змістом гри;
- 3) розміщення кожного з гравців за окремим ПК (ноутбуком);
- 4) надання допомоги (у разі потреби) спортсменам у процесі проходження гри;
- 5) визначення переможця за комплексом чинників (швидкість розв'язання завдання, кількість зроблених помилок тощо);
- 6) аналіз та обговорення результатів гри із зазначенням переваг та недоліків дій учасників.

Для визначення ефективності застосування інтерактивних засобів теоретичної підготовки плавців на етапі початкової підготовки, було проведено тестування на початку педагогічного експерименту та після його завершення.

Таким чином, встановлено, що на початку педагогічного дослідження між групою хлопців і групою дівчат статистично вірогідних відмінностей не спостерігалось. Так у групі хлопців загальний показник рівня теоретичної підготовленості становив $9,21 \pm 0,40$, а у групі дівчат $9,11 \pm 0,47$ ($p > 0,05$).

Наприкінці педагогічного експерименту, як в групі хлопців так і в групі дівчат показники вірогідно підвищились відносно початкового рівня теоретичної підготовленості до $24,0 \pm 0,47$ ($p < 0,001$) у хлопців і до $24,20 \pm 0,40$ ($p < 0,001$) у дівчат.

Разом з тим, між показниками хлопців та дівчат вірогідної різниці не виявлено.

Таким чином, результати наших досліджень дозволили встановити, що незважаючи на значне підвищення рівня теоретичної підготовленості юних плавців, під впливом занять із використанням інтерактивних засобів навчання при застосуванні ігрового методу, вірогідної різниці між показниками хлопців і дівчат не виявлено.

Література

1. Пітин М.П. Теоретична підготовка в спорті: монографія. Львів: ЛДУФК. 2015, 372 с.
2. Богуславська В. Пріоритетність засобів теоретичної підготовки в циклічних видах спорту (на матеріалі опитування тренерів-викладачів). Фізична культура, спорт та здоров'я нації: збірник наукових праць. 2017. Вип. 4 (23). С. 9-13.
3. Briskin Yu., Pityn M., Zadorozhna O., Smyrnovsky S., Semeryak Z. Technical devices of improvement the technical, tactical and theoretical training of fencers. *Journal of Physical Education and Sport*. 2014. Vol. 3. P. 337–341. DOI:10.7752/jpes.2014.03051
4. Pityn M, Briskin Yu, Zadorozhna O. Features of theoretical training in combative sports. *Journal of Physical Education and Sport*. 2013;13 (2):195-8.
5. Pityn M, Bohuslavska V, Khimenes Kh, Neroda N, Edeliiev O. Paradigm of theoretical preparation in sports. *Journal of Physical Education and Sport (JPES)*, 2019. Vol. 19 (6). P. 2246-2251. DOI:10.7752/jpes.2019.s6338
6. Torrents C, Balagué N. Dynamic systems theory and sports training. *Education. Physical Training. Sport*. 2006. No. 13.
7. Платонов В.Н. Спортивное плавание: путь к успеху: в 2-х книгах / под общей редакцией В. Н. Платонова. Киев: Олимпийская литература, 2012. 544 с.
8. Фурман Ю.М., Бойко М.О., Грузевич І.В., Слободянюк М.Л. Удосконалення швидкісних якостей плавців 13–14 років шляхом підвищення ефективності креатинфосфатного механізму енергозабезпечення м'язової роботи. *Спортивна медицина, фізична терапія та ерготерапія*. 2021. Вип. 2. С. 41-47. DOI: <https://doi.org/10.32652/spmed.2021.2.41-47>
9. Тищенко В, Коваленко Ю, Лісенчук Г. Проблеми теоретичної підготовки в циклічних видах спорту (на прикладі плавання). *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2019;2:25-30. DOI:10.32652/tmfvs.2019.2.25-30.
10. Богуславська В. Ю. Зміст теоретичної підготовки спортсменів у плаванні. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації: зб. наук. праць*. Випуск 2. – ВДПУ, ЖДУ Житомир: ФОП Євенок О.О., 2016. С. 119-123.